

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PEDRO CRUZ VILLALÓN
prednesené 24. mája 2012¹

Vec C-190/11

**Daniela Mühlleitner
proti
Ahmadovi Yusufovia
Wadatovi Yusufovi**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Oberster Gerichtshof (Rakúsko)]

„Právomoc v občianskych a obchodných veciach — Právomoc v oblasti spotrebiteľských zmlúv — Článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia (ES) č. 44/2001 — Výklad rozsudku vo veci Pammer a Hotel Alpenhof — Činnosť smerovaná do iného členského štátu prostredníctvom internetu — Obmedzenie právomoci na spotrebiteľské zmluvy uzatvorené na diaľku“

I – Úvod

1. Týmto návrhom na začatie prejudiciálneho konania sa Oberster Gerichtshof (Rakúsky najvyšší súd) Súdneho dvora pýta, či sa spotrebiteľské zmluvy, ktorých uzatvoreniu predchádzali prípravné akty uskutočnené internetom, musia uzavrieť na diaľku v prípade, keď sa spotrebiteľ rozhodne využiť osobitnú právomoc stanovenú v článkoch 15 a 16 nariadenia (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.²
2. Odpoveď na túto otázku možno nájsť pri podrobnom pozorovaní článku 15 ods. 1 písm. c) tohto nariadenia a jeho legislatívneho vývoja. Vyhlásenie v rozsudku Pammer a Hotel Alpenhof³, ktorý nedávno vydala veľká komora Súdneho dvora, by sa mohlo vykladať v tom zmysle, že podmienkou spotrebiteľskej zmluvy by mohlo byť jej uzatvorenie na diaľku. V každom prípade je to otázka, ktorú položil vnútroštátny súd.
3. Cieľom tohto sporu a týchto návrhov je preto objasniť dosah tejto časti rozsudku Pammer a Hotel Alpenhof, ktorá sa podľa môjho názoru musí obmedziť na špecifické charakteristiky tohto sporu bez toho, aby bolo potrebné vyvodiť z nej dodatočné, všeobecné a obmedzujúce požiadavky osobitnej právomoci vo veciach spotrebiteľov.

1 — Jazyk prednesu: španielčina.

2 — Nariadenie Rady z 22. decembra 2000 (Ú. v. ES L 12, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

3 — Rozsudok zo 7. decembra 2010, C-585/08 a C-144/09, Zb. s. I-12527.

II – Právny rámec

4. V článkoch 15 a 16 nariadenia č. 44/2001 obsiahnutých v kapitole II („Právomoc“) oddiele 4 („Právomoc vo veciach spotrebiteľských zmlúv“) sa uvádza:

„Článok 15

1. Vo veciach týkajúcich sa zmluvy uzavretej spotrebiteľom na účely, ktoré nie je možné považovať za súčasť jeho podnikania alebo povolania, sa právomoc určí podľa tohto oddielu, pričom nie sú dotknuté ustanovenia článku 4 a článku 5 bod 5, ak ide:

[...]

c) vo všetkých ostatných prípadoch o zmluvu uzavretú s účastníkom, ktorý obchoduje alebo podniká v členskom štáte bydliska spotrebiteľa alebo akýmkoľvek spôsobom smeruje takéto činnosti do tohto členského štátu alebo do viacerých štátov vrátane tohto členského štátu, a zmluva spadá do rozsahu týchto činností.

Článok 16

1. Spotrebiteľ môže žalovať druhého účastníka zmluvy buď na súdoch členského štátu, v ktorom má tento účastník bydlisko, alebo na súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa.

2. Druhý účastník zmluvy môže žalovať spotrebiteľa len na súdoch členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko.

[...]“

III – Skutkový stav a konanie pred vnútroštátnym súdom

5. Pani Daniela Mühlleitner, žalobkyňa vo vnútroštátnom konaní s bydliskom v meste Schwanenstadt v Rakúsku, hľadala na internete ojazdený osobný automobil na súkromné účely. Na internetovej stránke www.mobile.de pani Mühlleitner zadala charakteristiky želaného vozidla, na základe čoho sa objavila ponuka, ktorá ju zaujala. Žalobkyňa sa preklikala na internetovú stránku Ahmada Yusufa a Wadata Yusufa, ktorí sú žalovanými vo vnútroštátnom konaní a majú bydlisko v Hamburgu v Nemecku.

6. Na internetovej stránke žalovaných sa nachádza telefónne číslo s nemeckou medzinárodnou predvoľbou. Pani Mühlleitner zavolała na uvedené číslo, kde hovorila so zamestnancom podniku žalovaných. Bolo jej povedané, že ponúkané vozidlo už nie je na predaj, ale v ponuke sú iné podobné vozidlá. Pani Mühlleitner súhlasila, aby jej boli e-mailom zaslané ďalšie informácie vrátane viacerých fotografií iného vozidla. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že pani Mühlleitner počas telefonického rozhovoru so žalovanými ich informovala o svojom bydlisku v Rakúsku a opýtala sa, či to predstavuje problém v súvislosti s kúpou vozidla. Žalovaní vyhlásili, že to problém nie je.

7. O niekoľko dní pani Mühlleitner odcestovala do Nemecka a uzatvorila so žalovanými kúpnu zmluvu. Prevzala vozidlo a vrátila sa do Rakúska. Keď zistila, že vozidlo má rôzne nedostatky, a po niekoľkých neúspešných kontaktoch so žalovanými sa obrátila na rakúske súdy, aby sa domáhala vrátenia kúpnej ceny a náhrady škody.

8. Súd na prvom stupni túto žalobu zamietol pre nedostatok medzinárodnej súdnej právomoci, pričom vzal do úvahy skutočnosť, že samotná dostupnosť internetovej stránky žalovaných z Rakúska neodôvodňuje využitie osobitnej právomoci článkov 15 a 16 nariadenia č. 44/2001. Súd druhého stupňa toto rozhodnutie v odvolacom konaní potvrdil a opätovne odmietol právomoc rakúskych súdov. Toto posledné rozhodnutie bolo napadnuté kasačným opravným prostriedkom na Oberster Gerichtshof, ktorý Súdnemu dvoru položil túto prejudiciálnu otázku.

IV – Konanie pred Súdnym dvorom

9. Dňa 22. apríla 2011 bol do kancelárie Súdného dvora doručený návrh na začatie prejudiciálneho konania o otázke, ktorú Oberster Gerichtshof formuloval takto:

„Predpokladá uplatnenie článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia (ES) č. 44/2001 (ďalej len „nariadenie Brusel I“), že zmluva medzi spotrebiteľom a podnikateľom bola uzatvorená na diaľku?“

10. V konaní predložili písomné pripomienky žalobkyňa a žalovaní, Portugalská republika, Česká republika, Talianska republika, Poľská republika a Švajčiarska konfederácia, ako aj Komisia.

V – Prejudiciálna otázka

11. Odpoveď na otázku, ktorú položil vnútroštátny súd, vyplýva z nariadenia č. 44/2001 a z judikatúry Súdného dvora. Ako už bolo uvedené v úvode týchto návrhov, jediným aspektom, ktorý bráni riešeniu, je jeden z bodov v rozsudku Pammer a Hotel Alpenhof, konkrétne bod 87, podľa ktorého možno tvrdiť, že uplatňovanie článku 15 ods. 1 písm. c) tohto nariadenia závisí od toho, či spotrebiteľská zmluva bola uzatvorená na diaľku.⁴ Z tohto dôvodu sa nemožno vyjadriť ku kritériu spojitosti v citovanom ustanovení, ku ktorému táto činnosť smeruje. Prejednávaná vec sa obmedzuje na otázku, ktorá jej predchádza: nevyhnutnosť existencie zmluvy uzatvorenej na diaľku, aby bolo možné odvolať sa na osobitnú právomoc v oblasti spotrebiteľských zmlúv.

12. Nižšie vysvetlím, že táto podmienka nie je potrebná ani z hľadiska príslušnej právnej úpravy, ani z hľadiska samotného rozsudku vo veci Pammer a Hotel Alpenhof. Ak by ustanovenie vyžadovalo, aby bola spotrebiteľská zmluva uzatvorená na diaľku, právomoc by sa vzťahovala iba na obmedzený počet situácií, čo zrejme nebolo cieľom nariadenia. Takisto všetky štáty, ktoré sa na tomto konaní zúčastnili, spolu s Komisiou popierajú, že článok 15 ods. 1 písm. c) je obmedzený na spotrebiteľské zmluvy uzatvorené na diaľku, a zastávajú názor, že citované ustanovenie by sa nemalo vykladať v neprospech spotrebiteľa.

13. Súhlasím s názorom štátov a Komisie. Na odôvodnenie môjho postoja sa v prvom rade zameriam na legislatívny vývoj úpravy článku 15 ods. 1 písm. c). Následne budem analyzovať nariadenie z hľadiska judikatúry Súdného dvora vrátane rozsudku Pammer a Hotel Alpenhof. Konkrétne sa analýza podrobne zameria na bod 87 tohto rozsudku, z ktorého znenia vyplynula táto prejudiciálna otázka.

4 — Okrem uvedeného bodu sa v rozsudku Pammer a Hotel Alpenhof otvorene stanovila doktrína, podľa ktorej sa spotrebiteľská zmluva musí uzatvárať na diaľku. Pozri napríklad KROPHOLLER, J., von HEIN, J.: *Europäisches Zivilprozessrecht*. 9. vyd., článok 15 nariadenia, bod 27, a von HEIN, J.: *Juristenzeitung*, 2011, s. 957.

A – História vzniku článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001

14. Bruselský dohovor z roku 1968, ktorý je v súčasnosti nahradený nariadením č. 44/2001, obsahoval osobitnú právomoc v oblasti spotrebiteľských zmlúv, ktorého znenie sa v zásade líšilo od súčasného článku 15. Podľa článku 13 ods. 3 tohto dohovoru sa osobitná právomoc využívala v prípade, že účelom spotrebiteľskej zmluvy bolo poskytovanie služieb alebo dodávka tovaru, a ak „uzatvoreniu zmluvy predchádzala výslovná ponuka alebo reklama v štáte bydliska spotrebiteľa“ alebo ak „spotrebiteľ v tomto členskom štáte vykonal úkony potrebné na uzavretie zmluvy“.

15. Ako Komisia správne poznamenala, staršie znenie článku 13 ods. 3 Bruselského dohovoru sa týkalo najmä spotrebiteľských zmlúv uzatvorených na diaľku. Oba predpoklady, ktoré sú v tomto ustanovení uvedené, sa vyskytovali vo väčšine prípadov v podobe tejto zmluvnej modality, aj keď nie vždy. V skutočnosti, ako to zdôrazňuje aj Komisia, nič nebránilo uplatňovaniu staršieho znenia článku 13 ods. 3 Bruselského dohovoru na situáciu, v ktorej sa podnikateľ presunul do bydliska spotrebiteľa, aby uzavrel zmluvu *in situ*.

16. Príčinou zmien v podobe súčasného článku 15 nariadenia č. 44/2001 je vývoj techník predaja, prevažne v oblasti elektronického obchodovania. Komisia preto navrhla nové znenie pôvodného článku 13 ods. 3 Bruselského dohovoru, ktoré počas legislatívneho konania ostalo do veľkej miery nezmenené a na základe ktorého sa odstránila predchádzajúca podmienka, že spotrebiteľ musí vo svojom štáte uskutočniť nevyhnutné právne úkony, ktoré vedú k uzatvoreniu zmluvy.⁵ Ako uviedla Komisia v dôvodovej správe k návrhu článku 15, táto úprava „znamená, že článok 15 ods. 1 bod 3 je uplatniteľný aj na zmluvy, ktoré boli uzatvorené v inom členskom štáte, než je ten, v ktorom má spotrebiteľ svoje bydlisko“⁶. Komisia ďalej poznamenala, že „sa tým odstraňuje problém vyskytujúci sa v staršom znení článku 13, ktorý stanovoval, že spotrebiteľ nemohol uplatniť pravidlá určovania právomoci, ktoré ho chránia, ak bol zo strany svojho zmluvného partnera prinútený opustiť štát svojho bydliska, aby uzatvoril zmluvu“⁷.

17. Švajčiarska konfederácia aj Komisia odkazujú na Pocarovu správu, ktorej význam pre výklad článku 15, ako aj článku 15 Luganského dohovoru (totožný s nariadením č. 44/2001) je zjavný.⁸ V komentári týkajúcom sa ustanovenia vykladaného v prejednávanej veci táto správa výslovne uvádza, že kritérium na určenie súdnej právomoci „nezávisí od miesta, kde koná spotrebiteľ, ani od *miesta, kde sa uzavrela zmluva*, čo môže byť v inej krajine ako miesto bydliska spotrebiteľa: význam priznáva len činnostiam druhého účastníka, ktoré sa musia vykonávať v štáte miesta bydliska spotrebiteľa, alebo doň smerovať, napríklad elektronicky“⁹. Za týchto okolností môže podľa správy „spotrebiteľ začať podľa článku 16 (Luganského) dohovoru začať konanie na súdoch štátu, v ktorom má bydlisko, *bez ohľadu na miesto uzavretia zmluvy* a bez ohľadu na miesto, kde sa využila služba poskytnutá elektronicky“¹⁰.

18. Výklad tohto ustanovenia posilňuje aj skutočnosť, že počet „spotrebiteľských zmlúv“, na ktoré sa vzťahuje článok 13 Bruselského dohovoru, bol článkom 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 zvýšený. Zatiaľ čo článok 13 prvý odsek Bruselského dohovoru obmedzoval rozsah pôsobnosti bodu 3 tohto ustanovenia na zmluvy „o dodávke tovaru alebo poskytovaní služieb“, nový článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 je formulovaný všeobecnejšie a širšie. Nové ustanovenie totiž teraz odkazuje na zmluvy vo všeobecnosti, bez ohľadu na ich účel, pokiaľ ide o zmluvy, ktoré uzatvoril spotrebiteľ s predajcom v rámci obchodnej alebo podnikateľskej činnosti.

5 — Návrh nariadenia Rady a Komisie (ES) o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach. Brusel 14. júla 1999 [KOM(1999) 348 v konečnom znení].

6 — Návrh Komisie, tamže, s. 16.

7 — Tamže.

8 — Dôvodová správa k Dohovoru o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, podpísaná v Lugane 30. októbra 2007, ktorú vypracoval Fausto Pocar, bola uverejnená v úradnom vestníku 23. decembra 2009 (Ú. v. EÚ C 319, s. 1).

9 — Procarova správa, už citovaná, bod 83 (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

10 — Tamže (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

19. Vzhľadom na zmenu úpravy článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 Súdny dvor nedávno vo veci *Ilsinger* zdôraznil, že „podmienky osobitného uplatnenia, ktoré tieto zmluvy musia splniť a ktoré sú podrobne vymenované v článku 13 prvom odseku bode 3 písm. a) a b) Bruselského dohovoru, sú teraz uvedené všeobecnejším spôsobom v článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001, aby so zreteľom na nové komunikačné prostriedky a na rozvoj elektronického obchodného styku bola zabezpečená lepšia ochrana spotrebiteľov“¹¹. Keďže nová úprava je viac zameraná na ochranu záujmov spotrebiteľa, Súdny dvor sa v danej veci *Ilsinger* odchyľil od predchádzajúcej judikatúry pri výklade Bruselského dohovoru a uviedol, že článok 15 „sa teraz naopak zjavne neobmedzuje na prípady, v ktorých strany dohodli synalagmatické záväzky“¹².

20. Na druhej strane, Rada a Komisia vydali spoločné vyhlásenie týkajúce sa článkov 15 a 73 nariadenia č. 44/2001¹³, kde potvrdzujú prístup, ktorý si neskôr osvojil Súdny dvor v citovanej veci *Ilsinger*. Pokiaľ ide o požiadavku existencie spotrebiteľskej zmluvy, obe inštitúcie uviedli, že článok 15 „sa týka viacerých metód uvádzania na trh *vrátane zmlúv uzavretých na diaľku prostredníctvom internetu*“¹⁴. V žiadnom prípade nie je vylúčené, aby sa spotrebiteľská zmluva mohla uzatvoriť iným spôsobom ako na diaľku, čím sa potvrdil široký výklad ustanovenia, pokiaľ ide o oblasť zmluvných vzťahov.

21. Z uvedeného vyplýva, že cieľom článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 nie je znížiť počet spotrebiteľských zmlúv, na ktoré sa vzťahuje osobitná právomoc v oblasti spotrebiteľských zmlúv, ale práve naopak. Ak by chcel zákonodarný orgán Únie obmedziť túto právomoc na spotrebiteľské zmluvy uzatvorené na diaľku, ktoré sú navyše harmonizované právom Únie,¹⁵ zjavne by tak urobil výslovné v uvedenom ustanovení.

22. Napokon kritérium spojitosti, ktoré uplatňuje článok 15 ods. 1 písm. c) na rozdiel od znenia predchádzajúceho uznesenia Bruselského dohovoru, nepredstavuje miesto, kde sa nachádza spotrebiteľ, ale miesto, kde sa vykonáva obchodná činnosť *smerovaná do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko*. Z tohto dôvodu sa stáva relevantným kritériom územie, na ktorom pôsobí osoba predávajúca tovar alebo službu.¹⁶ Ak trh, na ktorom obchodník aktívne pôsobí, zahŕňa členský štát bydliska spotrebiteľa, s ktorým uzavrel zmluvný vzťah, treba vychádzať z toho, že jeho činnosť je smerovaná do tohto štátu.

23. Nový článok 15 nariadenia č. 44/2001 preto zavádza veľmi podstatnú zmenu prístupu k pravidlu pôvodne stanovenému v Bruselskom dohovore, a to s cieľom umožniť spotrebiteľovi, ktorý vykonáva prípravné úkony prostredníctvom elektronických komunikačných prostriedkov, aby aj vtedy, keď sa presunie do štátu druhej zmluvnej strany s cieľom uzatvoriť zmluvu, podliehal ochrane podľa článku 15 ods. 1 písm. c).

11 — Rozsudok zo 14. mája 2009, *Ilsinger*, C-180/06, Zb., s. I-3961, bod 50.

12 — Rozsudok *Ilsinger*, už citovaný, bod 51.

13 — Spoločné vyhlásenie Rady a Komisie v súvislosti s článkami 15 a 73 nariadenia č. 44/2001, ktoré je k dispozícii v angličtine na stránke http://ec.europa.eu/civiljustice/homepage/homepage_ec_en_declaration.pdf.

14 — V anglickej verzii: „This provision relates to a *number* of marketing methods, *including contracts concluded at a distance* through the Internet“; vo francúzskej verzii: „Cette disposition concerne *plusieurs* méthodes de commercialisation, *dont les contrats conclus à distance* par l’intermédiaire d’Internet“; v nemeckej verzii: „Diese Bestimmung betrifft *mehrere* Absatzformen, *darunter Vertragsabschlüsse* im Fernabsatz über Internet“; alebo v talianskej verzii: „*Detta* disposizione riguarda *diversi* metodi di vendita, *fra cui i contratti conclusi a distanza* via Internet“.

15 — Pozri článok 2 bod 1 smernice 97/7/ES Európskeho parlamentu a Rady z 20. mája 1997 o ochrane spotrebiteľa vzhľadom na zmluvy na diaľku (Ú. v. ES 144, s. 19; Mim. vyd. 15/003, s. 319), ktorý obsahuje samostatnú definíciu zmluvy na diaľku: „akákoľvek zmluva, týkajúca sa tovaru alebo služieb, uzavretá medzi dodávateľom a spotrebiteľom v rámci organizovaného plánu predaja alebo poskytovania služieb na diaľku, ktorý organizuje dodávateľ, ktorý, na účel tejto zmluvy, výhradným spôsobom používa jeden alebo viac prostriedkov komunikácie na diaľku do a vrátane okamihu uzavretia zmluvy“.

16 — Pozri v tomto zmysle VIRGÓS SORIANO, M., GARCIMARTÍN ALFÉREZ, F. J.: *Derecho Procesal Civil Internacional. Litigación Internacional*. 2. vyd. Madrid: Civitas, 2007, s. 171 a 172.

B – Článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 a jeho právny kontext a kontext judikatúry

24. Okrem historického kontextu ustanovenia, ktoré je predmetom výkladu, existujú aj iné prvky *de lege data*, ktoré potvrdzujú tézu, že článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 sa nevzťahuje výlučne na spotrebiteľské zmluvy uzatvorené na diaľku.

25. Cieľom osobitnej právomoci v oblasti spotrebiteľských zmlúv je ochrana spotrebiteľa, ktorý je slabším účastníkom zmluvného vzťahu a podlieha osobitnej ochrane. Odôvodnenie 13 nariadenia č. 44/2001 výslovne stanovuje, konkrétne pokiaľ ide o poistné, pracovné a spotrebiteľské zmluvy, potrebu „ochraňovať slabšieho účastníka normami právomoci, ktoré chránia jeho záujmy lepšie než všeobecné normy právomoci“¹⁷.

26. V znení tak článku 15, ako aj článku 16 nariadenia č. 44/2001 sa nikde výslovne neodkazuje na zmluvy na diaľku. Skôr naopak, staršie ustanovenie, ako je to uvedené v bodoch 16 až 20 týchto návrhov, potvrdzuje, že osobitná právomoc v oblasti spotrebiteľských zmlúv podľa nariadenia č. 44/2001 zahŕňa aj tie situácie, keď sa zmluvný partner alebo spotrebiteľ s cieľom uzatvoriť zmluvu presunie do miesta bydliska druhej strany.¹⁸

27. Ak by sa mal článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje výlučne na spotrebiteľské zmluvy uzatvorené na diaľku, vylúčili by sa mnohé prípady, v ktorých vystupuje spotrebiteľ. Počet takých prípadov sa exponenciálne zvýšil s nárastom elektronického obchodu, kde je bežné, že na jednej strane ponúkajúci inzeruje na internete a prostredníctvom svojej webovej stránky sa zameriava na určitý trh, a na strane druhej, že spotrebiteľ sa informuje a rozhodne uzavrieť zmluvu na základe reklamy, ktorú našiel na internete. Generálna advokátka Trstenjak vo svojich návrhoch, ktoré predniesla vo veci Pammer a Hotel Alpenhof, spomenula prípad verejných zdravotníckych služieb ponúkaných cez internet, v ktorých sa spotrebiteľom so sídlom v inom členskom štáte otvorene ponúkajú služby príslušného centra.¹⁹ Takisto treba spomenúť nákup delikátneho tovaru, ktorému predchádza zaslanie reklamy elektronickou poštou spotrebiteľovi s bydliskom v inom členskom štáte, ako aj to, že spotrebiteľ sa s predávajúcim dohodol, ale tovar chce radšej prebrať osobne, čo predstavuje okamih uzatvorenia zmluvy.

28. Z uvedených príkladov vyplýva, že v prípade jednoduchého presunu s cieľom uzatvoriť zmluvu a nadobudnúť tovar alebo službu by spotrebiteľ prestal byť chránený osobitnou právomocou podľa článkov 15 a 16 nariadenia č. 44/2001. Je ťažké akceptovať, že táto okolnosť samotná postačuje na dosiahnutie výsledku, ktorý je zjavne v rozpore s cieľom ustanovení nariadenia č. 44/2001 v oblasti spotrebiteľských zmlúv.

29. Takisto, ak by sa akceptoval reštriktívny výklad ustanovenia, k vylúčeniu osobitnej právomoci by došlo práve z dôvodu cezhraničného pohybu spotrebiteľa, ktorý by mal skôr posilniť ochranu spotrebiteľa prostredníctvom nariadenia č. 44/2001, ako zbaviť ho tejto ochrany. Bolo by paradoxné, keby uplatniteľnosť nástroja, akým je nariadenie č. 44/2001, závisela od neexistencie voľného pohybu jednej zo zmluvných strán, konkrétne slabšej strany, ktorej chce tento text zabezpečiť obzvlášť priaznivé zaobchádzanie.²⁰

17 — O účele ochrany spotrebiteľa sledovaného článkami 15 a 16 nariadenia č. 44/2001, ako aj ustanoveniami predchádzajúcimi Bruselskému dohovoru pozri okrem iného rozsudky z 21. júna 1978, Bertrand, 150/77, Zb. s. 1431, body 14 až 18; z 19. januára 1993, Shearson Lehman Hutton, C-89/91, Zb. s. I-139, body 13 až 16; z 3. júla 1997, Benincasa, C-269/95, Zb. s. I-3767, body 13 a 14; z 20. januára 2005, Gruber, C-464/01, Zb. s. I-439, bod 32, a Pammer a Hotel Alpenhof, už citovaný, bod 57.

18 — Pozri LEIBLE, S., MÜLLER, M.: *Neue Juristische Wochenschrift*. 2011, s. 497, a MANKOWSKI, P.: *Praxis des InternationalenPrivat- undVerfahrensrechts*. 2009, s. 242 a nasl.

19 — Návrhy prednesené 18. mája 2010, poznámka pod čiarou na strane 28.

20 — V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v odôvodnení 1 nariadenia č. 44/2001 sa zdôrazňuje, že hlavným cieľom nariadenia je zaručiť voľný pohyb osôb: „Spoločenstvo si stanovilo za cieľ udržiavať a rozvíjať priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, v ktorom je zabezpečený voľný pohyb osôb. Na účely postupného vytvorenia tohto priestoru by Spoločenstvo malo medzi iným prijať také opatrenia týkajúce sa justičnej spolupráce v občianskych veciach, ktoré sú nevyhnutné pre zdravé fungovanie vnútorného trhu.“

30. Ak sa zameriame na iné právne predpisy vzťahujúce sa na nariadenie č. 44/2001, utvrdíme sa v tom, že v prípade uzatvorenia spotrebiteľskej zmluvy na diaľku nie je prítomnosť nevyhnutná. Napríklad nariadenie č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky²¹ v odôvodnení 25, ako aj v článku 6 stanovuje kolíznú normu týkajúcu sa spotrebných zmlúv, ktorej kritérium spojitosti je v súlade s pravidlom pôsobnosti článku 15 nariadenia č. 44/2001. V nariadení č. 593/2008 sa nikde nehovorí o existencii spotrebiteľskej zmluvy uzatvorenej na diaľku, ale iba o význame obchodnej činnosti zameranej na členský štát, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko. To, či sa spotrebiteľ v dôsledku predchádzajúcej činnosti zmluvnej strany presunie alebo nepresunie, nie je na určenie rozhodného zmluvného práva dôležité. Prinajmenšom sa nehovorí o potrebe uzatvorenia zmluvy na diaľku.

31. Judikatúra Súdneho dvora vyhlásená do dnešného dňa sa k tejto otázke nevyjadřila kategoricky. Je tu však náznak, ktorý poukazuje na určitú tendenciu v prospech extenzívneho výkladu pojmu „zmluva“ uvedeného v článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001.

32. V citovanom rozsudku vo veci *Ilsinger* Súdny dvor poukázal na to, že článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 odkazuje na „všetky zmluvy bez ohľadu na ich predmet“, a to pokiaľ ide o zmluvy uzatvorené medzi spotrebiteľom a predajcom v rámci obchodných alebo podnikateľských činností.²² Táto charakteristika, irelevantnosť predmetu, nadobudla ešte väčší význam v porovnaní so znením predchádzajúceho ustanovenia Bruselského dohovoru, ktoré obmedzovalo právomoc na zmluvy, ktorých účelom je „poskytovanie služieb alebo dodávka tovarov“. V súlade s bodom 20 týchto návrhov historický výklad tohto ustanovenia poslužil Súdnemu dvoru vo veci *Ilsinger* na rozšírenie typu spotrebiteľských zmlúv, na ktoré sa vzťahuje osobitná právomoc článku 16 nariadenia č. 44/2001. Súdny dvor totiž neváhal odkloniť sa od predošlej judikatúry založenej na staršom výklade článku 13 Bruselského dohovoru, ktorý obmedzoval jeho uplatňovanie na spotrebiteľské zmluvy synalagmatickej povahy.²³ Po nadobudnutí účinnosti nariadenia č. 44/2001 a novej úpravy ustanovenia sa v rozsudku vo veci *Ilsinger* vyhlásilo, že vylúčenie jednostranných spotrebiteľských zmlúv nemá opodstatnenie.

33. V návrhoch prednesených vo veci *Ilsinger* dospela generálna advokátka Trstenjak k rovnakému záveru. Generálna advokátka okrem dôvodov uvedených v rozsudku zdôraznila aj význam ustanovenia na začiatku článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001, v ktorom sa uvádza „vo všetkých ostatných prípadoch“²⁴. Súhlasím s tým, že tento výraz je dostatočne expresívny, a je zjavné, že pojem „všetky“ nemá opodstatnenie v nijakom výklade, ktorý obmedzuje počet spotrebiteľských zmlúv, na ktoré sa toto ustanovenie vzťahuje.

34. Tieto úvahy ma napokon privádzajú priamo k rozsudku *Pammer* a *Hotel Alpenhof*, najmä k spornému bodu 87. V uvedenom rozsudku Súdneho dvora veľká komora prvýkrát uskutočnila výklad článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 s cieľom objasniť, kedy sa usudzuje, že podnikateľská činnosť prezentovaná na internetovej stránke bola „smerovaná“ do členského štátu. Po výpočte niekoľkých kritérií sa v rozsudku analyzujú skutkové okolnosti oboch prejednávanych vecí. Pokiaľ ide o vec *Hotel Alpenhof*, kde išlo o právomoc nemeckých súdov pre rozhodovanie sporu medzi spotrebiteľom s bydliskom v Nemecku a vlastníkom hotela so sídlom v Rakúsku, Súdny dvor vyhlásil:

„85 V prípade, ako je ten, kde spoločnosť *Hotel Alpenhof* vystupuje proti O. Hellerovi, sa zdá, že existuje viacero z okolností..., ktoré preukazujú, že podnikateľ smeroval svoju činnosť do jedného alebo viacerých členských štátov iných, ako je Rakúska republika. Preveriť, či je to tak, však prislúcha vnútroštátnemu súdu.

21 — Nariadenie (ES) č. 593/2008 Európskeho parlamentu a Rady zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, s. 6), ktoré nahradilo Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, otvorený na podpis v Ríme 19. júna 1980 (Ú. v. ES L 266, s. 1). Nariadenie č. 593/2008 sa vzťahuje na zmluvy uzavreté po 17. decembri 2009.

22 — Rozsudok *Ilsinger*, už citovaný, bod 50.

23 — Rozsudok z 20. januára 2005, *Engler*, C-27/02, Zb. s. I-481, body 34 až 37.

24 — Návrhy prednesené 11. septembra 2008, bod 40.

86 Spoločnosť Hotel Alpenhof však uvádza, že zmluva so spotrebiteľom bola uzatvorená na mieste a nie na diaľku, lebo odovzdanie kľúčov od izieb a zaplatenie sa uskutočnili na mieste, a že sa preto nemôže uplatňovať článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001.

87 V tejto súvislosti okolnosť, že odovzdanie kľúčov spotrebiteľovi a zaplatenie spotrebiteľa sa uskutočnili v členskom štáte, na ktorého území má podnikateľ sídlo, nebráni uplatneniu uvedeného ustanovenia, ak sa rezervácia a jej potvrdenie uskutočnili na diaľku, keďže spotrebiteľ sa zmluvne zaviazal na diaľku.²⁵

35. Tolko rozsudok.

36. Ako upozorňujem už od začiatku, s ohľadom na znenie tohto bodu 87 kladie vnútroštátny súd otázku, či mal Súdny dvor v úmysle obmedziť rozsah pôsobnosti článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 výlučne na spotrebiteľské zmluvy uzatvorené na diaľku. Ako som už uviedol, domnievam sa, že odpoveď by mala byť záporná, a to nielen vzhľadom na uvedené argumenty, ale aj vzhľadom na výrok samotného rozsudku vo veci Pammer a Hotel Alpenhof.

37. Poukázaním na to, že vo veci Hotel Alpenhof bola zmluva uzatvorená na diaľku, sa Súdny dvor v skutočnosti zameral iba na jednu okolnosť, ale nie na splnenie naliehavej požiadavky stanovenej v nariadení č. 44/2001. To potvrdzuje aj komplexný výklad rozsudku, keďže pri skúmaní okolností vo veci Pammer spolu s vecou Hotel Alpenhof sa neodkazuje na typ zmluvy (uzatvorenej na diaľku alebo na mieste), ktorú uzatvorili strany v tejto veci. Navyše aj v návrhoch, ktoré vo veci Pammer a Hotel Alpenhof predniesla generálna advokátka Trstenjak, sa otvorene vylučuje, aby sa článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 vzťahoval výlučne na spotrebiteľské zmluvy uzatvorené na diaľku.²⁶

38. Podľa môjho názoru sa v bode 87 rozsudku Pammer a Hotel Alpenhof zdôrazňuje povaha zmluvy na diaľku nie preto, aby bola vyžadovaná ako podmienka, ale naopak preto, aby sa vylúčil príliš reštriktívny výklad uvedeného článku 15 ods. 1 písm. c). Cieľom odkazu na zmluvu uzatvorenú na diaľku je zdôrazniť skutočnosť, že došlo k prípravnej činnosti pred uzatvorením zmluvy prostredníctvom internetu, založenej na informáciách smerujúcich prostredníctvom internetovej stránky na územie, na ktorom má spotrebiteľ bydlisko. Odkaz na zmluvu uzatvorenú na diaľku chápem tak, že Súdny dvor mal v úmysle poukázať na to, že v danom prípade pred príchodom spotrebiteľa do Hotela Alpenhof nielenže boli uskutočnené prípravné úkony, ale že medzi zmluvnými stranami bola uzatvorená zmluva ešte pred odovzdaním kľúčov.

39. V dôsledku toho sa domnievam, že článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 by sa mal vykladať v tom zmysle, že sa nevyžaduje, aby zmluva medzi spotrebiteľom a podnikateľom bola uzatvorená na diaľku.

VI – Návrh

40. Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Oberster Gerichtshof, takto:

Článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach nevyžaduje, aby zmluva medzi spotrebiteľom a podnikateľom bola uzatvorená na diaľku.

25 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

26 — Návrhy, už citované, bod 55.